

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
ректор ХГУ «НУА»

К. В. Астахова
«26» вересня 2016 р.

«ПОГОДЖЕНО»
Проректор з
навчально-методичної роботи

В. В. Ільченко
«20» вересня 2016 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ПРЕДМЕТУ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»
ЩОДО ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ
ДЛЯ НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
051 «Економіка»**

Укладач:
проф. Сумець О. М.

Затверджено на засіданні кафедри
економіки підприємства
Протокол № 2 від 05.09.2016 р.

Харків
2016

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання в аспірантурі на базі раніше здобутого ступеня «Спеціаліст» або «Магістр» наказом ректора ХГУ «НУА» створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

До вступних випробувань допускаються кандидати, що пройшли обов'язкову співбесіду з майбутнім науковим керівником і які отримали позитивний письмовий відзив на представлений реферат.

Вступні випробування проводяться фаховими атестаційними комісіями за програмами, затвердженими ректором ХГУ «НУА».

Програма фахових вступних випробувань складена для вступників, які вступають на навчання до Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» за освітньо-професійною програмою магістра за спеціальністю «Економіка і підприємництво» та передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий ступінь магістра, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити загальний рівень підготовки абітурієнтів до навчання аспірантурі для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання до аспірантури за спеціальністю 051 – Економіка.

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань вступників, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки фахівців зі спеціальності «Економіка та підприємництво» та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання в аспірантурі для здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка та проходження конкурсу.

Умови проведення вступних випробувань. Вступні випробування проводяться в письмовій формі в підготовленій для проведення іспиту аудиторії. Після закінчення випробування роботи здаються, перевіряються в той же день і оцінюються членами фахової атестаційної комісії. Голова фахової атестаційної комісії підсумовує результати і оголошує оцінки.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільної кафедри. Порядок проведення іспиту визначається положенням про приймальну комісію ХГУ «НУА».

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До здачі вступних випробувань допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за ступенем «спеціаліст» або «магістр» зі спеціальності «Економіка та підприємництво» або отримали диплом за відповідною спорідненою спеціальністю.

з дисципліни «Економіка підприємства»:

знати:

1. Сутність і значущість економіки підприємства для практичної діяльності суб'єктів господарювання, що функціонують у виробничій сфері тощо.
2. Суть і методику визначення ресурсного потенціалу підприємства та його ефективності.
3. Основні закономірності інтенсивного розвитку підприємства.
4. Виробничо-економічні особливості ефективного розвитку підприємства.
5. Чинники підвищення економічної ефективності галузевим підприємством.
6. Типологію планів підприємства.

вміти:

1. Організовувати збір і аналізувати інформацію про фактори зовнішнього середовища, оцінювати їх вплив на діяльність підприємства.
2. Розробляти організаційні структури управління підприємством, визначати фактори, що обумовлюють їх побудову.
3. Аналізувати і робити висновки щодо основних тенденцій інтенсивного розвитку підприємства.
4. Визначати економічну ефективність виробництва продукції.
5. Обґрунтовувати заходи щодо підвищення ефективності виробництва.
6. Аналізувати тенденції формування структури і обсягів виробництва відповідно до кон'юнктури ринку, щоб забезпечити конкурентоспроможність і ефективність підприємства.
7. Володіти методами збору інформації для складання планів підприємства.
8. Вибирати методи прогнозування та планування діяльності підприємств в залежності від різних факторів.
9. Оцінювати технічний стан і ефективність використання основних фондів, розробляти напрями подальшого покращення їх використання.
10. Здійснювати нормування обігових коштів, розробляти заходи прискорення оборотності оборотних коштів.

з дисципліни «Фінанси»:

знати:

- об'єктивні передумови виникнення, суть, функції, характерні ознаки фінансів;
- структуру фінансової системи і принципи її побудови;
- основні напрями зміцнення фінансів, фінансової системи;
- поняття фінансового механізму, його складові елементи;
- призначення, класифікацію, етапи, методи фінансового планування;
- суть, мету, принципи, форми, методи фінансового контролю;
- визначальні риси фінансів підприємств, джерела формування, процес розподілу та напрями використання фінансових ресурсів підприємств;

- соціально-економічну природу, елементи, принципи організації і функціонування податкової системи;
- місце та роль бюджету держави в системі державних фінансів, джерела бюджетного фонду і напрями їх використання;
- структуру бюджетної системи і принципи організації бюджетного устрою;
- заходи щодо подолання інфляції, бюджетного дефіциту;
- основи організації регіональних фінансів;
- причини виникнення, форми державного кредиту, види державного боргу і способи коригування державної позикової політики;
- сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів;
- суть, форми, види страхування, сегменти і проблеми функціонування страхового ринку в Україні.

вміти:

- чітко обґрунтовувати термінологічний словник дисципліни «Фінанси»;
- застосовувати під час прийняття рішень фінансові методи, важелі, стимули, санкції;
- використовувати у фінансовій практиці методи управління фінансами, фінансового планування, організаційні форми фінансового контролю;
- ефективно поєднувати форми і методи бюджетного планування на різних стадіях бюджетного процесу;
- визначати джерела формування фінансових ресурсів підприємницьких структур, оптимізувати їх рівень і структуру;
- вживати заходи щодо зміцнення фінансової стійкості і платоспроможності суб'єктів підприємництва на основі використання різних форм і видів страхування;
- практично застосовувати фондові інструменти в діяльності на ринку цінних паперів і валютних ринках.

з дисципліни «Основи підприємницької діяльності»:

знати:

1. Сутність підприємницької діяльності та малого бізнесу, їх основні види та форми.
2. Основні етапи підготовки та реєстрації засновницьких документів суб'єктів підприємництва.
3. Сутність і структуру підприємницької угоди (контракту), їх основні види та типи, загальні складові та специфічні особливості.
4. Особливості структури підприємницьких контрактів та пов'язаних із ними видів ризиків.
5. Сутність бізнес-планування підприємницької діяльності, основні складові бізнес-плану та їх загальну характеристику.
6. Особливості та основні форми фінансування підприємницьких структур.
7. Спільні риси та відмінності у застосуванні різних джерел фінансування підприємництва.

вміти:

1. Сформулювати основну мету підприємницької структури та визначити відповідні завдання.
2. Аналізувати організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності.

3. Аналізувати ситуації щодо сценаріїв розвитку підготовчого етапу малого бізнесу та відповідальності його перед державою, засновниками та найманими працівниками.

4. Аналізувати рівень впливу ризиків на ефективність підприємницьких угод та формулювати текст контракту з метою їх мінімізації.

5. Сформулювати мету та визначити особливості змісту бізнес-плану з урахуванням можливих ризиків.

6. Провести загальну оцінку ефективності функціонування підприємницької структури та здатності її до розвитку.

7. Розрахувати величину стартового капіталу в залежності від виду підприємницької діяльності.

з дисципліни «Стратегія підприємства»:

знати:

1. Теоретичні засади, інструментарій та методи розроблення стратегій підприємства.

2. Загальні принципи побудови стратегії сучасного підприємства.

3. Сутність стратегічного потенціалу підприємства, його склад.

4. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні.

вміти:

1. Пояснювати поняття «стратегія», «місія», «мета», «кредо», «стратегічний набір».

2. Визначати мету та задачі формалізації стратегії підприємства.

3. Визначати склад стратегії конкретного підприємства;

4. Використовувати основні критерії для оцінки грамотно вибудованої стратегії.

5. Проводити оцінку зовнішнього середовища підприємства.

6. Аналізувати можливості коригування стратегії підприємства в залежності від зовнішнього середовища.

7. тлумачити зміст і спрямованість корпоративної стратегії.

8. Використовувати матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства.

2. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання до аспірантури за спеціальністю «051 – Економіка» містить основні питання за наступними темами:

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства як первинної економічної ланки виробничої сфери. Цілі та напрями діяльності підприємства. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Основні теоретичні моделі підприємства: неокласична, інституціональна, еволюційна, підприємницька, агентська, інтеграційна, їх сутнісна характеристика.

Сутність господарської діяльності. Сутність та основні функції підприємницької діяльності. Моделі підприємництва. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності: одноосібна власність, товариства, корпорації. Виробнича та посередницька діяльність.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Класифікація підприємств. Види та організаційні форми підприємств в Україні, їх загальна характеристика. Унітарні та корпоративні підприємства. Акціонерні товариства. Товариства з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, з повною відповідальністю. Командитні товариства. Класифікація підприємств залежно від їх розмірів та кількості працюючих: малі підприємства, середні та великі. Пільги для суб'єктів малого підприємництва, які діють в Україні. Види підприємств в Україні за формою власності: приватне підприємство, підприємство колективної власності, комунальне підприємство, державне підприємство, підприємство засноване на змішаній формі власності. Види об'єднань підприємств: асоціації, корпорації, концерни, консорціуми, холдинги, промислово-фінансові групи. Економічні аспекти діяльності об'єднань підприємств в Україні.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Підприємство як відкрита система, вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємства. Складові зовнішнього середовища господарювання підприємств. Постачальники ресурсів, посередники, споживачі. "Контактні" аудиторії: фінансові установи; засоби масової інформації; державні установи, що займаються наглядом і регулюванням виробничої діяльності; місцеві контактні аудиторії. Конкуренти, напрями і методи збору інформації про конкурентів. Соціальне середовище: темпи зростання населення, його вікова структура, стиль життя, звички та моральні цінності, етичні та релігійні основи суспільства.

Правове середовище. Закони та правові акти, що захищають споживачів. Закони, що захищають споживачів від монопольних цін. Закони, які стосуються взаємовідносин організацій з суспільством. Законодавство про охорону оточуючого середовища. Складання переліку зовнішніх погроз та можливостей. Оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Виробничі структурні підрозділи підприємств: виробництва, цехи, відділення, дільниці, бригади, бюро, лабораторії тощо. Функціональні структурні підрозділи апарату управління: управління, відділи, бюро, служби тощо. Функції, права та обов'язки структурних підрозділів підприємства. Філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи підприємств. Сутність і основні задачі управління підприємством. Принципи та підходи до здійснення процесу управління. Рівні управління на підприємстві. Планування, організація, мотивація та контроль як основні функції управління підприємством. Методи управління діяльністю підприємств. Організаційні структури управління підприємствами.

Тема 5. Ринок і продукція

Ринкове середовище господарювання підприємств. Характеристика продукції та її класифікація. Поняття продукції та її класифікація. Номенклатура та асортимент продукції. Вимірники обсягу продукції. Товарна, валова, чиста та реалізована продукція, їх розрахунок.

Виробнича програма підприємства. Маркетингова діяльність підприємства та ринку.

Тема 6. Планування діяльності підприємства

Основи планування. Планування як функція управління. Методологічні основи планування. Основні принципи планування. Класифікація методів планування діяльності підприємства, їх характеристика.

Стратегічне планування розвитку підприємства. Тактичне та оперативне планування. Прогнозування розвитку підприємств.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Показники руху і стабільності кадрів на підприємстві. Кадрова політика і система управління персоналом. Колективний договір.

Продуктивність праці як економічна категорія. Резерви і фактори зростання продуктивності праці. Сутність продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, трудовий, вартісний. Показники продуктивності праці. Прогнозування зміни продуктивності праці на підприємстві за рахунок різних факторів.

Організація оплати праці на підприємстві. Форми та системи оплати праці працівників різних категорій.

Склад фонду оплати праці на підприємстві. Мотивація трудової діяльності та організація преміювання працівників.

Тема 8. Капітал підприємства

Поняття капіталу підприємства. Основний капітал. Сутність, склад і структура основних фондів. Методи оцінки вартості основних фондів. Знос та амортизація основних фондів.

Показники технічного стану, руху, озброєності праці і ефективності використання основних фондів.

Нематеріальні активи.

Тема 9. Інвестиції

Поняття і класифікація інвестицій. Сутність інвестицій, види інвестицій і їх класифікація. Внутрішні та зовнішні інвестиції. Реальні і фінансові інвестиції. Різновиди і структура капітальних вкладень.

Інвестиційна діяльність підприємства. Ефективність інвестицій та її підвищення. Інвестиційні проекти.

Оцінка ефективності реальних і фінансових інвестицій. Показники ефективності інвестицій: критерій чистої дисконтованої вартості, період окупності, індекс дохідності. Фактори підвищення ефективності використання інвестицій. Інвестиційні проекти. Цикл, фази та етапи обґрунтування інвестиційного проекту. Фінансовий план та оцінка ефективності інвестиційного проекту.

Тема 10. Інноваційна діяльність

Характеристика інновацій та інноваційної діяльності. Поняття інновацій та інноваційної діяльності. Види інновацій: товарні, технологічні, управлінські, інформаційні, соціальні, екологічні. Правове забезпечення інноваційної діяльності підприємств України. Інноваційні процеси. Науково-технічний прогрес та його роль у розвитку економіки. Оцінка ефективності інноваційної діяльності.

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Сутність техніко-технологічної бази виробництва та її роль у поліпшенні його ефективності. Управління технічним розвитком підприємства. Формування та використання виробничої потужності підприємства.

Поняття, види та чинники формування виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку виробничої потужності. Рівень використання виробничої потужності підприємства.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Сутність, структура та принцип організації виробничого процесу. Виробничий процес та його ціль. Організаційні типи виробництва.

Організація виробничого процесу в часі та просторі. Виробничий цикл та його структура. Методи організації виробництва.

Якість продукції. Поняття якості продукції та показники, що її визначають. Методи оцінки якості продукції. Соціально-економічна ефективність підвищення якості продукції. Основні чинники підвищення якості продукції підприємства.

Тема 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Поняття собівартості продукції, витрат, витрат операційної діяльності. Класифікація витрат. Групування витрат за економічними елементами. Групування витрат за статтями калькуляції.

Калькулювання собівартості продукції в комплексних виробництвах. Методи калькулювання собівартості в комплексних виробництвах: прямої локалізації витрат, виключення витрат, розподілу витрат, комплексний метод; сфера та умови їх застосування.

Визначення точки безбитковості.

Напрями зниження витрат підприємства.

Ціноутворення на підприємстві.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Сутність та класифікація фінансових результатів. Оцінка ефективності діяльності підприємства. Сутність та критерії економічної ефективності.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Система показників рентабельності. Оцінка соціально-економічної ефективності виробництва. Методи визначення порівняльної ефективності варіантів виробничих господарських рішень. Фактор часу в оцінці ефективності діяльності підприємства. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація.

Сучасні моделі розвитку підприємств. Сучасні моделі розвитку підприємств, їх сутнісна характеристика. Трансформація підприємства.

Поняття, завдання та форми реструктуризації підприємства. Економічна сутність і мета процесу реструктуризації підприємства. Основні форми реструктуризації: оперативна та стратегічна.

Види реструктуризації. Порядок здійснення й ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання.

Порядок здійснення реструктуризації. Обґрунтування концепції та розробка бізнес-плану реструктуризації. Основні варіанти проведення реструктуризації підприємств. Реалізація та оцінка ефективності проектів реструктуризації.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

Характеристика економічної безпеки підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.

Санація підприємств. Банкрутство підприємств. Банкрутство підприємства як економічне явище. Ліквідація збанкрутих підприємств. Порядок ліквідації збанкрутих підприємств в Україні. Юридичні наслідки ліквідації та форма реалізації майна банкрутів. Черговість задоволення претензій кредиторів.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Тема 1. Суть фінансів, їх функції та роль

Фінанси як наукова дисципліна. Міжгалузевий характер курсу “Фінанси”, його зв'язок з іншими теоретичними і прикладними навчальними економічними дисциплінами. Роль курсу “Фінанси” у формуванні професійних навичок висококваліфікованих бакалаврів з економіки.

Предмет науки про фінанси. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад і особливості централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування. Фінансове стимулювання як один із методів державного впливу на відтворювальний процес. Підвищення ролі фінансів в умовах переходу до ринкових відносин.

Тема 2. Фінансова політика і фінансовий механізм

Фінансова політика – складова частина економічної і соціальної політики держави. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Складові елементи фінансового механізму.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика.

Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління.

Тема 3. Фінансовий контроль

Сутність фінансового контролю. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий аудит. Становлення і розвиток аудиторського контролю. Правове регулювання фінансових відносин. Внутрішньогосподарський фінансовий контроль. Розвиток аудиторського контролю.

Тема 4. Фінанси підприємств

Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація. Власні і залучені кошти підприємств. Виручка від реалізації продукції. Виробничі фонди. Прибуток. Розподіл прибутку. Рентабельність. Показники стану і ефективності використання оборотних коштів. Основні засоби, їх склад. Джерела фінансового відтворення основних засобів. Фінансовий стан підприємства. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання.

Тема 5. Податки. Податкова система України

Суть і функції податків. Класифікація податків. Види податків. Прямі і непрямі податки.

Податкова система: поняття, основи побудови. Принципи і методи оподаткування. Податковий механізм.

Податок на додану вартість. Економічна суть, методика включення в ціни, виникнення оподаткованого обороту. Особливості податку на додану вартість у сільському господарстві. Акцизний збір. Акциз як форма специфічних податків. Мито як джерело доходів бюджету. Оподаткування прибутку підприємств. Податок з доходів фізичних осіб, його значення у формуванні доходів бюджету. Основні напрями державної політики в області податкової реформи.

Тема 6. Бюджет і бюджетний устрій

Бюджет як економічна та юридична категорія. Його місце в загальній системі фінансових відносин. Бюджетний устрій і структура державного бюджету. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи. Організація бюджетного планування. Бюджетний процес, його елементи. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів бюджетів.

Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету

Економічна суть доходів і видатків бюджету. Джерела формування бюджетних доходів. Класифікація бюджетних доходів і видатків.

Роль державного бюджету в фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України. Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура. Видатки державного бюджету. Основні напрями використання бюджетних коштів. Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.

Тема 8. Місцеві фінанси

Суть місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки. Соціальна спрямованість видаткової частини місцевих бюджетів. Фінансування витрат місцевого господарювання. Фінансові ресурси підприємств, спрямовані на формування місцевих бюджетів. Територіальне зведене фінансове планування.

Тема 9. Державний кредит

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.

Державний борг. Джерела погашення державного боргу. Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні папери. Банківські кредити держави, їх значення у фінансовій підтримці країни.

Тема 10. Фінансовий ринок

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів. Класифікація фінансових ринків. Ринок капіталів. Первинний і вторинний фінансові ринки.

Види цінних паперів, характеристика цінних паперів. Фондова біржа: організація і порядок роботи. Види угод, порядок розрахунків. Брокерські та дилерські контори. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Тема 11. Страхування та страховий ринок

Економічна необхідність і роль страхування. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

Класифікація страхування за об'єктами та за ознаками ринку. Принципи обов'язкового та добровільного страхування. Економічна необхідність, значення і види перестраховування. Доходи і витрати страховика. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 12. Фінансовий механізм зовнішньоекономічних відносин

Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності. Валютне регулювання та валютні обмеження. Використання валютних надходжень. Валютний курс. Конвертованість валюти. Валютні ринки. Специфічні особливості та проблеми функціонування валютного ринку в Україні. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Ставки мита і пільги. Митний контроль та митне оподаткування. Митна політика України. Державний нагляд за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Тема 1. Економічна сутність, особливості організації та розвитку підприємництва і бізнесу

Предмет, мета і завдання навчального курсу " Основи підприємництва". Комплексна характеристика сучасної сутності підприємництва і бізнесу. Потреба у виникненні підприємництва. Ознаки підприємництва, його функції і моделі реалізації. Рушійні сили, стратегія і тактика підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності. Економічна основа та елементи системи підприємництва.

Тема 2. Економічні та правові засади підприємництва

Середовище підприємницької діяльності. Формування підприємницького середовища у різних сферах діяльності. Правові основи та умови здійснення підприємницької діяльності. Підприємець і держава.

Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва в Україні

Правові, фінансово-економічні, організаційно-управлінські ознаки суб'єктів підприємництва. Приватне підприємництво як найбільш поширена форма ведення малого бізнесу. Фермерські господарства. Державні підприємства. Господарські товариства, їх види, відмінності у процедурі відкриття та функціонування. Кооперативи як суб'єкт підприємництва в аграрній сфері. Об'єднання підприємств (корпорації, концерни, консорціуми, асоціації, альянси, синдикати, промислово-фінансові групи).

Тема 4. Мотиваційна модель підприємництва

Основні вимоги до майбутнього підприємця (вимоги до фахової підготовки, організаційні характеристики, психологічні характеристики). Основні чинники мотивації до підприємництва. Трансформація потреб та запитів підприємців у мотивацію та реальну діяльність. Етапи і складові підприємницької діяльності. Життєвий цикл підприємництва.

Тема 5. Організаційно-правові особливості відкриття власної справи

Організаційно-підготовчі заходи та підготовка до реєстрації суб'єкта підприємництва. Поняття підприємницької ідеї, методи її формулювання і оцінки. Експертне оцінювання підприємницької ідеї. Добір складових підприємництва. Підготовка і розроблення установчих документів. Бізнес-план реалізації підприємницької ідеї та способи його реалізації.

Тема 6. Реєстрація власної справи у державних органах

Державна реєстрація суб'єкта підприємництва - фізичної та юридичної особи. Порядок формування статутного фонду. Дозволи та погодження для початку підприємницької діяльності. Ліцензування. Ліквідація та банкрутство суб'єкта

підприємництва. Санація суб'єкта підприємництва. Правове припинення підприємницької діяльності. Оцінювання та продаж власної справи.

Тема 7. Стартовий капітал суб'єкта підприємництва

Поняття стартового капіталу. Стартовий капітал та статутний фонд підприємницької структури. Складові стартового капіталу та порядок його визначення і формування. Джерела інформації для визначення величини стартового капіталу. Причини невдачі при визначенні стартового капіталу. Джерела фінансування підприємницької діяльності: власні та залучені. Резервний фонд і нерозподілений прибуток. Механізм випуску акцій, облігацій, векселів. Лізингове і банківське кредитування.

Тема 8. Бізнес-планування в підприємстві

Сутність, мета та завдання бізнес-планування. Основні функції та концепції бізнес-планування. Бізнес-планування як обов'язкова передумова підприємницької діяльності. Структура бізнес-плану. Економічні та неекономічні чинники успіху бізнес-планування підприємницької діяльності.

Тема 9. Функціонування суб'єкта підприємництва в ринковому середовищі

Ринкове середовище і його основні характеристики. Чинники впливу ринкового середовища на суб'єкт підприємництва. Аналіз внутрішнього середовища суб'єкта підприємництва та визначення його сильних і слабких місць. Ресурсний, структурний, цільовий підходи у аналізі внутрішнього середовища. Аналіз чинників зовнішнього середовища: прямої та непрямой дії. Аналіз конкурентного середовища за моделями М. Портера. Особливості аналізу зовнішнього середовища у агропромисловому виробництві. Основні характеристики зовнішнього середовища.

Тема 10. Функціонування структур малого підприємництва

Особливості малого підприємництва, фактори їх успіху та невдачі. Критерії малого підприємництва. Можливості малого бізнесу. Основні проблеми малого бізнесу. Використання перспективних форм ведення малого бізнесу (факторингові, франчайзингові, венчурні угоди, спільне фінансування проектів). Роль державних і банківських установ у становленні малого бізнесу. Роль особистості в успішному функціонуванні малого бізнесу.

Тема 11. Оподаткування підприємницької діяльності

Сутність податкової системи, її структура. Види податків за різними ознаками. Податок на додану вартість. Акцизний збір. Ввізне та вивізне мито. Податок на прибуток. Оподаткування сільськогосподарських угідь. Єдиний податок суб'єкта малого бізнесу. Фіксований сільськогосподарський податок. Обов'язкові платежі та збори.

Тема 12. Ризики у підприємницькій діяльності

Поняття невизначеності і ризику. Ризик як рушійна сила підприємництва. Причини виникнення невизначеності і ризику. Чинники визначення ступеню ризику: об'єктивні (прямого та опосередкованого впливу) та суб'єктивні. Поняття

втрати від ризику. Види підприємницького ризику за різними ознаками. Поняття критичного та катастрофічного ризику. Моральний ризик у підприємництві. Чинники та джерела комерційного ризику. Особливості фінансового та валютного ризиків. Критерії та показники підприємницького ризику. Кількісні методи оцінювання ризиків.

Тема 13. Ризик-менеджмент у підприємництві

Система запобіжних заходів, нейтралізації та мінімізації можливих ризиків. Превентивні заходи як найбільш ефективні серед анти ризикованих заходів. Особливості обмежувальних і компенсаційних заходів. Форс-мажорні ситуації у підприємстві. Основні способи мінімізації впливу ризику на бізнес. Страхування та самострахування ризиків, їх об'єкти. Розподіл та об'єднання ризиків, диверсифікація. Хеджування ризику як ціновий захист у підприємстві. Формування резерву на покриття непередбачуваних витрат.

Тема 14. Договірні взаємовідносини у підприємницькій діяльності

Поняття підприємницького договору (угоди), його види та типи. Процедура підготування тексту угоди та укладання. Проведення переговорів як обов'язкова передумова ефективності підприємницької угоди. Структура основних видів контрактів у підприємницькій діяльності. Порядок виконання та відповідальність за дотримання умов контракту.

Тема 15. Економічна ефективність підприємницької діяльності

Критерії і показники ефективності. Показники ефекту. Показники витрат і ресурсного забезпечення підприємства. Методи визначення загальних показників економічної ефективності ведення бізнесу. Оцінювання ділової активності підприємства. Оцінювання інвестиційної привабливості та антикризових заходів підприємства.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ «СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції

Ретроспектива поняття «стратегія». Генезис терміну «стратегія». Стратегія – результат чи процес. Сучасні концепції стратегії.

Тема 2. Підприємство як об'єкт стратегії

Зміст поняття «підприємство». Види й організаційні форми підприємств в Україні. Організаційні форми сучасних промислових підприємств розвинених країн світу. Спільні риси підприємств. Відмінні риси підприємств. Інфраструктура підприємства: склад і вимоги.

Тема 3. Склад стратегії та підходи до її формування

Обґрунтування важливості формування стратегії для сучасного підприємства. Склад стратегії підприємства. Сучасні підходи до формування стратегії.

Тема 4. Визначення місії та цілей підприємства

Формування «кредо», стратегічного бачення і місії підприємства. Встановлення цілей розвитку підприємства. Розробка стратегії підприємства згідно з встановленими цілями.

Тема 5. Стратегії «стратегічної піраміди» підприємства

Корпоративна стратегія. Ділова стратегія. Функціональна стратегія. Операційна стратегія.

Тема 6. Стратегічний контекст підприємства

Трактування поняття «стратегічний набір» стратегічного контексту сучасного підприємства. Вимоги до стратегічного набору. Характеристика «стратегічного набору».

Тема 7. Основні критерії оцінки стратегії підприємства

Критерій ступеня відповідності. Критерій переваги в конкурентній боротьбі. Критерій управління знаннями. Критерій інтенсивності роботи. Критерій швидкості.

Тема 8. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства

Трактування поняття «зовнішнє середовище» підприємства. Фактори, що впливають на формування загальної стратегії підприємства. Підходи до оцінки зовнішнього середовища.

Тема 9. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства

Стратегічний потенціал підприємства: сутність, підходи до визначення, основні риси. Блочно-модульна структура потенціалу підприємства. Підходи до формування стратегічного потенціалу підприємства. Суб'єктивні складові потенціалу підприємства. Об'єктивні складові потенціалу підприємства. Ресурсна концепція потенціалу підприємства.

Тема 10. Загальні стратегії підприємства

Стратегії зростання. Стратегії підтримки. Стратегії реструктуризації. Стратегії скорочення діяльності. Стратегії ліквідації.

Тема 11. Функціональні стратегії підприємства

Загальні поняття. Маркетингова стратегія. Стратегія НДіПКР. Виробнича стратегія. Фінансова стратегія. Стратегія управління персоналом. Стратегія матеріально-технічного забезпечення. Логістична стратегія.

Тема 12. Загальні конкурентні стратегії підприємства

Мета, сутність, склад конкурентних стратегій. Стратегічний набір конкурентних стратегій підприємства. Стратегія лідерства у витратах. Стратегія широкої диференціації. Сфокусована стратегія низьких витрат. Сфокусована стратегія диференціації. Стратегія оптимальних витрат.

Тема 13. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства

Сутність і зміст стратегії диверсифікації підприємства. Спрямованість стратегії диверсифікації. Приклади реалізації стратегії диверсифікації у формуванні конкурентної позиції підприємства на ринку.

Тема 14. Корпоративна стратегія підприємства

Сутність і зміст корпоративної стратегії підприємства. Спрямованість корпоративної стратегії. Особливості побудови і реалізації корпоративної стратегії.

Тема 15. Матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства

Сутність і зміст матричних методів формування корпоративної стратегії підприємства. Процедура використання матричних методів формування корпоративної стратегії.

Тема 16. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні

Стратегічне управління: сутність, зміст, основні моделі управління підприємством.

Концепція стратегічного управління сучасним підприємством. Перспективи розвитку стратегічного управління підприємством.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Правильність відповіді;
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
3. Уміння користуватись засвоєним матеріалом.

Результати додаткового фахового вступного випробування оцінюються з використанням за 5-ти бальною шкалою з урахуванням вищезазначених критеріїв за наступними рекомендаціями:

Оцінка за 5 бальною шкалою	Вимоги рівня підготовки згідно критеріям оцінювання
Відмінно (5)	виставляється, коли при відповідях на тестові запитання вступник показав всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної та допоміжної літератури на рівні <i>творчого використання</i>
Добре (4)	виставляється, коли при відповіді на запитання вступник показав повні знання програмного матеріалу, успішне виконання тестових завдань і знання літератури, що передбачена програмою на рівні <i>аналогічного відтворення</i>
Задовільно (3)	виставляється, коли при відповіді на запитання вступник показав повні знання програмного матеріалу у обсязі, який необхідний для майбутньої роботи, здібності виконувати завдання, передбачені програмою на рівні <i>репродуктивного відтворення</i>
Незадовільно (2)	виставляється, коли при відповіді на запитання вступник показав недостатні знання основного матеріалу, допустив принципіальні помилки при виконанні тестових завдань на рівні <i>репродуктивного відтворення</i>

Примітка 1. Загальна оцінка виставляється, як середнє арифметичне значення всіх оцінок за трьома відповідями на запитання. У випадку, коли оцінка виражається дрібною частиною більшою 0,5, то закругляються до більшого цілого числа, а коли меншою 0,5, – то до меншого цілого числа.

Примітка 2. Низький та дуже низький рівень підготовки є недостатніми для участі у рейтинговому конкурсі на зарахування до аспірантури.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування проводиться у формі письмового екзамену з наданням відповідей на три запитання. Для проведення вступного екзамену формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного екзамену ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного екзамену головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на Web-сайті Університету.

Екзамен проводиться у строки, що передбачені Правилами прийому до аспірантури.

На екзамен вступник з'являється з паспортом, при пред'явленні якого він отримує екзаменаційний лист, завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить три запитання з тем навчальних дисциплін, указаних у програмі фахового вступного випробування. Вступник відповідає на них з попередньою підготовкою 2 години в цілому. Користуватись при підготовці друкованими або електронними інформаційними засобами забороняється.

При підготовці відповіді використовуються листи відповідей, які зберігаються після випробування в приймальній комісії.

Результати випробування оцінюються за 5-бальною шкалою за правилами, що вказані в розділі «Критерії оцінювання вступних фахових випробувань» і відмічаються у «Листі відповіді». Рівень знань вступника за результатами екзамену заноситься також до екзаменаційної відомості й підтверджується підписами членів комісії. Відомість оформляється одночасно з «екзаменаційним листом» вступника і передається до приймальної комісії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

З дисциплін «Економіка підприємства»

Базова література

1. Афанасьев М. В. Экономика предприятия : навч.-метод. посібн. / М. В. Афанасьев, О. Б. Плоха. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 320 с.
2. Экономика предприятия : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – 3-є вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 528 с.
3. Практичні завдання та методичні рекомендації до їх виконання з навчальної дисципліни "Економіка підприємства" для студентів напряму підготовки "Управління персоналом та економіка праці" денної форми навчання / укл. Є. П. Кожанова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 85 с.
4. Шваб Л. І. Экономика предприятия : навч. посібн. / Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2005. – 568 с.

Допоміжна література

5. Андрощук Г. А. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны / Г. А. Андрощук. – К. : ИД "Ин Юре", 2000. – 398 с.
6. Басовский Л. Е. Управление качеством / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 212 с.

7. Блинов А. О. Малое предпринимательство: Теория и практика / А. О. Блинов, И. Н. Шапкин. – М. : Дашков и К, 2003. – 272 с.
8. Бойчик І. М. Економіка підприємства / І. М. Бойчук. – К. : Атіка, 2007. – 528с.
11. Бухалков Л. И. Внутрифирменное планирование / Л. И. Бухалков. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 400 с.
9. Вихров А. Источники инвестиционных ресурсов предприятия / А. Вихров. – М. : Ин-т микроэкономики: Новый век, 2002. – 70 с.
10. Внешнеэкономическая деятельность предприятия / под. ред. Л. Е. Стровского. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 824 с.
11. Гетьман О. О. Економіка підприємства / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
12. Голощапов Н. А. Организация ценообразования на предприятии / Н. А. Голощапов. – М. : ГЕЛАН, 2001. – 358 с.
13. Горемыкин В. А. Планирование на предприятии / В. А. Горемыкин. – М. : Филинь, 2003. – 518 с.
14. Горемыкин В. А. Экономическая стратегия предприятия / В. А. Горемыкин. – М. : Филинь, 2001. – 508 с.
15. Господарський кодекс України. – Х. : ТОВ "Одіссей", 2004. – 248 с.
16. Грибов В. Д. Экономика предприятия : учебн. пособ. Практикум / В. Д. Грибов, В. П. Грузинов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 336 с.
17. Економіка підприємства: Зб. практи. задач і конкретних ситуацій / за ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КДЕУ, 2000. – 328 с.
18. Економіка підприємства : навч. посібн. / за ред. А. В. Калини. – К. : Знання, 2007. – 324 с.
19. Економіка підприємства : навч. посібн. / за ред. В. І. Мацибори. – К. : Каравела, 2008. – 312 с.
20. Економіка підприємства / за ред. Н. Й. Реверчук. – К. : УБС НБУ, 2007. – 160 с.
21. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : підручник / за ред. І. В. Багорова. – Дніпропетровськ : ДДФЕІ, 2002. – 584 с.
22. Кислов Д. В. Малые предприятия. – М. : "ИД "Главбух", 2003. – 368 с.
23. Ковальчук В. М. Економіка підприємства / В. М. Ковальчук. – К. : Знання, 2008. – 680 с.
24. Манів З. О. Економіка підприємства : навч. посібн. / З. О. Манів, І. М. Луцький. – К. : Знання, 2006. – 580 с.
25. Продиус Ю. И. Экономика предприятия : учебн. пособ. / Ю И. Продиус – Х.: ООО "Одиссей", 2004. – 416 с.
26. Шаповал В. Економіка підприємства. Уведення в спеціальність / В. Шаповал. – Дніпропетровськ : ДУЕП, 2002. – 286 с.
27. Экономика предприятия / под ред. Л. Г. Мельник. – Сумы : Унив. кн., 2002. – 632 с.
28. Экономика предприятия : учебн. пособ. / под ред. П. А. Орлова. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2000. – 400 с.

З дисципліни «Фінанси»

Базова література

1. Амбросов В.Я. Фінанси: навч. посібн. / В.Я. Амбросов. – Х.: ХНТУСГ, 2008. – 186 с.

2. Бойцун Н.Є. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / Н.Є. Бойцун, Н.В. Стукало. – К.: Професіонал, 2005. – 336 с.
3. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
4. Кудряшов В.П. Фінанси. Навчальний посібник / В.П. Кудряшов. – Херсон: Олді-плюс, 2002. – 245 с.
5. Петровська І.О. Фінанси: навч. посіб. / І.О. Петровська, Д.В. Клиновський. – К.: ЦУЛ, 2002. – 300 с.
6. Фінансовий словник-довідник / [за ред. академіка П.Т. Саблука та члена-кореспондента УААН М.Я. Дем'яненка]. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 234 с.

Допоміжна література

7. Бедь В.В. Фінанси: навч.-метод. посіб. / В.В. Бедь, Ю.М. Когут. – К.: МАУП, 2004. – 168 с.
8. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.
9. Романенко О.Р. Фінанси: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / О.Р. Романенко, С.Я. Огородник, М.С. Зязюн. – К.: КНЕУ, 2003. – 387 с.
10. Фінанси: навч. посіб. / [В.С. Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй] – К.: Знання, 2006. – 247 с.

З дисципліни «Основи підприємницької діяльності»

Базова література

1. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. Програма / М.М. Ільчук, М.Ф. Бойко, Т.Д. Іщенко, В.В. Лаврінович, Л.М. Тіщенко, Г.Є. Мазнев, В.М. Жмайлов, Ю.Є. Губені. — К.: "Аграрна освіта", 2000.
2. Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Мазнев Г.Є. Організація підприємницької діяльності: програма підготовки підприємців. — Харків: ХДТУСГ, 2000.
3. Бусыгин А.В. Предпринимательство. — М., 1997. — 497 с.
4. Гусева Т.А. Как начать свой бизнес. СПб.: "Питер", 2004. — 512 с.
5. Основи підприємницької діяльності та: навч. Посібник / М.М. Ільчук, Т.Д. Іщенко, В.К. Збарський та ін. — К: "Вища освіта", 2002.
6. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво : стратегія, організація, ефективність: навч. посібник. - К.: КНЕУ, 1998.

Допоміжна література

1. Сизоненко В. Підприємництво. Підручник. - К., 1999.
2. Дашков Л.П., Данилов А.И., Тютюкина Е.Б. Предпринимательство и бизнес: учебное пособие. - М, 1996.
3. Геммерлинг Г., Ломакин О., Шленов Ю.В. Ваше дело. Практический курс предпринимательства. - М, 1997.
4. Абчук В. Путь к успеху или курс бизнеса. - СПб., 1998.
5. Климко О., Ковалко К. Власна справа. - М., 1996.
6. Алехин Б.И. Рынок ценных бумаг. - М, "Финансы и статистика", 1991.
7. Коваль А.П. Ділові спілкування. - К, "Либідь" 1992.
8. Предпринимательская деятельность: проблемы, пути решения / Под ред. В.Н. Гриневой. - Симферополь: "Анакорт", 1995.
9. Алдохін І.П., Дороніна М.С. Етика підприємництва. - Х., ХДЕУ, 1996.

10. Романовський О.О., Романовська Ю.Ю. Мистецтво і секрети підприємницької діяльності: практичні поради підприємцям - початківцям: навч. посібник. -К.: "Деміур", 2002.

11. Герчикова И.Н. «Международное коммерческое дело»: учебник для вузов. - М.: "Банки и биржи", 1996.

З дисципліни «Стратегія підприємства»

Базова література

1. Хозяйственный кодекс Украины. – Х.: ООО «Одисей», 2003.
2. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996.
3. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы. – М.: Финансы и статистика, 1997.
4. Ансофф И. Стратегическое управление / Пер. с англ. – М.: Экономика, 1989.
5. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник. – М.: Гардарики, 1998.
6. Оберемчук В. Ф. Стратегія підприємства. – К. : МАУП, 2000.
7. Портер М. Стратегия конкуренции // Пер. с англ. – К. : Основа, 1997.
8. Стратегическое планирование / Под ред. Е. А. Уткина. – М.: ТАНДЕМ, 1998.
9. Сумець О.М. Стратегія підприємства : навч. посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.
10. Сумець О.М., Тумар М.Б. Стратегії сучасного підприємства та його економічна безпека: Навч. посібник. – К.: Хай-Тек Прес, 2008. – 400 с.
11. Сумець О.М., Ігнатова Є.М. Стратегія підприємства : навч. посібник. – 2-ге видан., доповн. – К.: ВД «Професіонал», 2010. – 322 с.
12. Сумець О.М., Бондаренко М.І. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. –240 с.
13. Шершньова З. Є., Оборська С. В. Стратегічне управління. – К.: КНЕУ, 1999.

Додаткова література

14. Забелин П. В., Моисеева Н. К. Основы стратегического управления. – М.: ИВЦ «Маркетинг», 1998.
15. Карлофф Б. Деловая стратегия / Пер. с англ. – М.: Экономика, 1991.
16. Кинг У., Клиланд Д. Стратегическое планирование и хозяйственная политика. – М.: Прогресс, 1982.
17. Портер М. Международная конкуренция. – М.: Международн. Отношения, 1993.
18. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. – М.: Банки и биржи, 1998.